

Tehtävien vastaukset luku 1

1. Maantiede uutisissa

Selaa päivän uutisia eri medialähteistä.

- Mitkä uutiset liittyvät luonnonmaantieteeseen?
- Mitkä uutiset liittyvät ihmismaantieteeseen?
- Onko joukossa riskeihin liittyviä uutisia?
- Miltä alueilta uutiset ovat?
- Oliko uutisissa mukana karttoja, diagrammeja tai valokuvia? Mitä annettavaa niillä on uutisessa?

Käsittelyvinkki: Lehtijutut voi kerätä taululle tai seinälle käsitekarttamaiseksi kokoelmaksi (luonnonmaantiede – ihmismaantiede, riski – ei riski). Tehtävää voi jatkaa kurssin edetessä, jolloin yksi oppilas esittelee päivittäin yhden lehtijutun ja siihen liittyvän geomedian sekä sijoittaa uutisen kartalle.

2. Maantieteen osa-alueet

Selitä käsiteparit niin, että käsitteiden erot tulevat selviksi.

a. aluemaantiede – yleismaantiede

Aluemaantiede on maantieteen ala, jossa tutkitaan kokonaisvaltaisesti jotain rajattua aluetta, esimerkiksi kuntaa tai valtiota. Yleismaantieteessä taas tutkitaan jotakin maantieteellistä ilmiötä koko maapallolla tai rajatumalla alueella.

b. luonnonmaantiede – ihmismaantiede

Luonnonmaantiede tutkii luonnonilmiöitä ja niiden esiintymistä eri alueilla. Ihmismaantiede tutkii ihmisen toimintaa ja vaikutusta eri alueilla.

c. globaali riski – paikallinen riski

Globaalin riskin vaikutukset näkyvät koko maapallolla kun taas paikallisen riskin vaikutukset rajoittuvat pienemmälle, rajatulle alueelle.

3. Maantieteen opiskelu ja tutkimusaiheet

Maantiedettä voi opiskella Suomessa Helsingin yliopistossa geotieteiden ja maantieteen laitoksella, Itä-Suomen yliopistossa historian ja maantieteen laitoksella, Oulun yliopistossa maantieteen laitoksella sekä Turun yliopistossa maantieteen ja geologian laitoksella. Tutustu ajankohtaisiin maantieteellisiin tutkimuksiin maantieteen laitosten internet-sivujen avulla. Tietoa löytyy myös maantieteen oppimiskeskuksen Geopisteen internet-sivuilta.

a. Kerro esimerkkejä eri yliopistojen luonnonmaantieteen ja ihmismaantieteen tutkimuksista.

Luonnonmaantieteellisiä tutkimusaiheita ovat mm. ekosysteemipalvelujen kartoitus Pohjois-Suomessa tai ympäristötekijöiden vaikutus vedenlaatuun. Ihmismaantieteellisissä tutkimuksissa on selvitetty mm. maankäytön muutosta Kenian Taitavuorilla tai mökkimaiseman muutosta kulttuurimaantieteellisestä näkökulmasta.

b. Mikä tutkimuksista on mielestäsi kiinnostavin? Perustele.

c. Onko maantieteen tutkimusaiheissa sinua yllättäviä aiheita? Mitä? Maantieteen tutkimusaiheet voivat käsitellä mitä aihetta vaan, kunhan se sijoittuu jollekin alueelle.

4. Maantiede työelämässä

a. Luettele ammatteja, joissa tarvitaan maantiedettä

Esimerkiksi poliitikko, rakennusinsinööri ja maisema-arkkitehti. Maantieteilijöitä tarvitaan tutkimus-, suunnittelu- ja asiantuntijatehtävissä sekä opettajina.

b. Mihin näissä ammateissa tarvitaan alueellista tietoa tai maantieteelle ominaisia työtapoja?

Poliitikon on ymmärrettävä Suomen ja maailman kehitystä ja ympäristön tilaa sekä maantieteen asiantuntijoiden laatimia raportteja erilaisista ympäristö- ja kehityskysymyksistä.

Rakennusinsinöörin on ymmärrettävä rakentamansa alueen maa- ja kallioperän sekä ilmaston erityispiirteitä. Maisema-arkkitehdin on tunnettava suunnittelemansa alueen ihmismaantieteellisiä ja luonnonmaantieteellisiä erityispiirteitä osatakseen suunnitella alueelle sopivia tiloja.

5. Globalisaatio

Kerro ajankohtaisia ja konkreettisia esimerkkejä, miten globalisaatio ilmenee

a. taloudessa

Esimerkiksi kansainvälisen yhteisön asettaessa talouspakotteita Venäjälle, Venäjä asetti omat vastapakotteensa, jotka vaikuttivat kielteisesti Suomen Venäjän vientiin.

b. politiikassa

Esimerkiksi Euroopan unionissa periaate vapaasta liikkuvuudesta on joutunut väistymään globaalien pakolaiskriisin edessä.

c. kulttuurissa

Esimerkiksi Argentiinassa nuoret käyttävät samojen muotimerkkien vaatteita kuin Saksassa tai Suomessa.

d. ihmisten liikkumisessa

Esimerkiksi hiihtoloman viettäminen onnistuu nykyisin niin Suomessa kuin vaikkapa Thaimaassa.

e. ympäristöasioissa

Esimerkiksi ruualle ja puutavaramalle on olemassa kansainvälisiä ympäristösertifikaatteja, jotka takaavat tuotteen ympäristöystävällisyyden.

f. urheilussa

Esimerkiksi huipputason urheilijat harjoittelevat aina sielläpäin maailmaa, missä olosuhteet ovat kulloinkin parhaimmat. Alppihiihtäjät voivat viettää kesä-heinäkuussa Etelä-Amerikan eteläkärjen lumihangilla.

g. omassa lukiossasi

Esimerkiksi oppilaiden vaatteet, koululaukut ja muut kouluvälineet ovat todennäköisesti joissakin toisissa maissa valmistettuja ja lukiossa voi opiskella useita eri kieliä.

6. Riskien luokittelua

Tutustu riskiluetteloon ja luokittele riskit luonnon riskeihin, ihmisen toiminnan aiheuttamiin riskeihin ja ympäristöriskeihin.

Useat riskit ovat monisyisiä, joten luokittelijasta riippuen ne voivat osua useaanlaatikkoon.

Luonnonriskit	Ihmisen toiminnan aiheuttamat riskit	Ympäristöriskit
eläinten puremat eroosio kuivuus lumi ja jää lumivyöryt maanjäristykset maanvyöryt maastopalot meteoriitit myrkylliset kasvit myrskyt tulivuorenpurkaukset tulvat	eriarvoistuminen ikärakenteen vinoutuminen kaupungistumisen ongelmat köyhyys liikenneonnettomuudet pakolaisuus poliittiset konfliktit rikollisuus ruuhkat sodat terrorismi vaarallisten aineiden päästöt verkostojen toimintahäiriöt väestönkasvu ydinvoimalaonnettomuudet	eläintaudit nälänhätä otsonikato rikkakasvien runsastuminen tuhoeläinten runsastuminen vesipula voimistuva kasvihuoneilmiö Jos ihmisen toiminta on muuttanut ympäristöä ja tapahtuu eroosiota, lumivyöryjä, maanvyöryjä, maastopaloja ja tulvia, myös ne voidaan luokitella ympäristöriskeiksi.